

[Kristen Amby.]

Men heroverfor vil jeg gerne gøre to Betragtninger gældende, dels over for den Kynisme, som vil vende sig mod denne Pagt, og som man skal bestræbe sig for alle Vegne at modarbejde — og vi maa gøre, hvad vi kan, i vort Land —, dels mod denne rationalistiske Idealisme.

Den første Betragtning er den, som den højtærede Udenrigsminister udførligt gik ind paa, at der er den Forskel fra sidste Gang til denne Gang, at allerede før Krigen brød ud, allerede da man kunde frygte, at den vilde bryde ud, begyndte Mænd — det var særlig i Amerika, skønt Amerika var uden for Folkenes Forbund — at beskæftige sig med Tanken om ved en Indsats at redde Verden, og saa snart Krigen var brudt ud, fortsattes dette Arbejde, og paa et tidligt Tidspunkt af Krigen fik vi jo den saakaldte Atlanterhavsdeklaration, en Pagt mellem Amerika og England.

Man har dernæst undertiden sagt, at der er meget stor Forskel paa Atlanterhavsdeklarationen og denne Pagt. Det er rigtigt, at der baade med Hensyn til det Princip, der er nedlagt angaaende de fem Stores Magt i Sikkerhedsraadet, og paa andre Punkter er Forskel, men med Hensyn til Intentionen, med Hensyn til den i Pagten udtrykte Vilje til Fred, Sikkerhed, Arbejde paa Verdens Genopbyggelse og Højnelse af Kaarene for den almindelige Befolkning, dør er der ingen Forskel. Der er i Virkeligheden Pagten her blot en Videreførelse af de samme Tanker, eller jeg maa hellere sige en Eksplicering af de samme Tanker.

Det hedder i Atlanterhavsdeklarationen ganske kort, at det Maal, som de to Magters Politik sætter sig, er en Fred, som vil give alle Nationer Grundlag for at leve i Sikkerhed inden for deres egne Grænser, samt Oprettelsen af et mere omfattende fast System for almindelig Sikkerhed. Vi kan ogsaa her læse Ordlyden af Atlanterhavsdeklarationen. Der er ikke den Forskel, som man undertiden har hævdet, og som jo Propagandamaskinen forsøgte at bilde det danske Folk ind under Besættelsens Aar, idet man sagde til os, at de Magter, der kæmpede for Frihed og Ret, for de smaa Nationers Selvstændighed, ogsaa for vor, havde forladt deres oprindelige Idealer og var nu blot inde i Magtens Politik. Det er ikke sandt, det viser selve Pagtens Ord og Indhold, og det blev skildret af Udenrigsministeren, hvordan der gaar en lige Linie fra Atlanterhavsdeklarationen over Washington-Bestemmelsen i Januar 1942 til Erklæringen i Moskva den 30. Oktober 1943

og til Jaltakonferencens Erklæringer i 1944. Det er da ganske interessant ogsaa over for Kynikere og Kritikere at kunne pege paa, at der fra første Færd og til man afslutter sit Arbejde ved selve Pagtens Tiltræden og Underskrivelse i San Francisco er gaaet et jævnt fremadskridende Arbejde, der bygger paa de samme Principper: at skabe Fred og Sikkerhed og Højnelse af Menneskenes Liv.

Men som det fremgaar af Indledningen og af mange Bestemmelser i Pagten, er der et Ønske om, at de krigsfremkaldende Aarsager fjernes. Nu kan man vel ikke nægte, at der i Folkeforbundspagten var en vis Forstaaelse for det. Der blev ogsaa gjort et Arbejde i mange Komiteer, men her sættes det i Spidsen. Det blev allerede sagt i Atlanterhavsdeklarationen, men siges her allerede i Indledningen. Det gælder om at modvirke den Despekt for Menneskene og menneskelig Værd, som til syvende og sidst aandeligt er det Frøkorn, hvoraf Krigspsykosen kan vokse op. Derfor hedder det: De Forenede Nationers Folk er besluttet paa „paa ny at bekræfte Troen paa fundamentale Menneskerettigheder, paa Menneskets personlige Værdighed og Værd, paa Mænds og Kvinders saavel som store og smaa Nationers lige Rettigheder“.

Man kan sige, det er bare Ord. Nej, det er mere end Ord. Ordet er nu altid en Magt, det virkelige Ord, for det er Ideer og Idealer, som disse store Nationer midt i en Krig paa Liv og Død bekender sig til, og som de siger skal blive de fælles Idealer for alle de frie Nationer, hvis vi skal holde den Krigsaarsag nede, som Despekten for Mennesket er. Der kan maaske siges mange Ord om Fascister og Nazister, men efter min Anskuelse er det fælles for dem til syvende og sidst, at de ingen Respekt har for det lille Menneske, for det jævne Menneske, og det, har denne Pagt allerede i sin Hovedformaaalsbestemmelse sagt, gælder det om at skabe:

Derfor gælder det ogsaa om at skabe Vilkaar, hvorunder Retfærdighed og Respekt for de Forpligtelser, der opstaar ved Traktater og andre Kilder til mellemfolkelig Ret, kan opretholdes. Men det er dog værd at understrege og, som det er sagt, fastholde de stærke Ord, som føjes til til Slut om at fremme sociale Fremskridt og højne Levevilkaarene under større Frihed. Der er dog vel ingen Tvivl om, at en af Grundene til Krige er denne, at der er en økonomisk Ulighed. Nogle Nationer synes at besidde alt og andre intet, og her hævdes det som et Princip, at man vil fremme sociale Fremskridt og højne Levevilkaarene under større